

Franckesche Stiftungen zu Halle

Caii Crispi Sallvstii Opera Omnia

Sallustius Crispus, Gaius

Lipsiae, Anno MDCCXXIX.

VD18 13486500

Caput XIV.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

[urn:nbn:de:hbz:33-1-219271](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:33-1-219271)

- gentoque multo legatos Romam mittit: quæis præcipit, vti primum veteres amicos ¹⁷ muneribus expleant ¹⁸, dein nouos ¹⁹ acquirant ²⁰, postremo, quemcumque possint largiundo parare ²¹,
 7 ne cunctentur ²². Sed ubi Romam legati venerunt, & ex præcepto regis hospitibus ²³, aliisque, quorum ea tempestate in senatu auctoritas pollebat ²⁴, magna munera misere: tanta commutatio ²⁵ incessit ²⁶, vt ex maxuma inuidia in gratiam & fauorem nobilitatis Iugurtha veniret.
 8 Quorum ²⁷ pars spe ²⁸, alii præmio inducti, singulos ex senatu ambiundo ²⁹ nitebantur ³⁰, ne grauius in eum consuleretur ³¹. Igitur, ubi legati satis confidunt ³², die constituto senatus vtrisque datur ³³. Tum Atherbalem hoc modo locutum ³⁴ accepimus:

17. suos. 18. exsatiarent. 19. amicos. 20. ad partes suas trahant, sibi obstrictos faciant. 21. ad se trahere per munera. 22. nullam moram faciant. *solten nichts verabsäumen.* 23. iis, qui cum Iugurtha habebant iura hospitii. 24. multum valebar. 25. animorum. 26. facta est. 27. nobilium. 28. munusculum. 29. rogando, aduocando. 30. operam omnem dabant. 31. ne durior sententia contra Iugurtham diceretur. 32. postquam legati putant, se posse satis rato causam Iugurthæ defendere. 33. vtrisque partibus dies certus constituitur in Senatu, ad causam suam agendam. 34. fuisse.

CAPVT XIV.

P. C. Micipsa, pater meus, moriens mihi præcepit, vii regni Numidiæ tantummodo

do procuracionem existumarem meam¹; ceterum ius
 & imperium penes vos² esse: simul eniserer³, domi
 militiaeque quam maximo usui esse⁴ populo Rom. vos
 mihi cognatorum, vos in locum affinium ducere⁵: si
 ea fecissem, in vestra amicitia exercitum, diuitias, mu-
 nimenta regni me habiturum. Quae praecepta patris²
 mei cum agitarer⁶, Iugurtha, homo omnium, quos ter-
 ra sustinet⁷, sceleratissimus, contempto imperio vestro,
 Masinissae me nepotem, utique abstirpe⁸ socium atque
 amicum populi R. regno fortunisque omnibus⁹ expulit.
 Atque ego, P. C. quoniam eo miseriarum venturus³
 eram¹⁰, vellem¹¹, potius ob mea, quam ob maiorum
 meorum beneficia, posse me a vobis auxilium pete-
 re, ac maxime deberi mihi beneficia a populo
 R.¹² quibus non egerem: secundum ea, si de-
 sideranda erant, uti debitis uterer¹³. Sed⁴
 quoniam parum tuta per se ipsa probitas est,
 E 6 neque

1. Ut putarem, non ipsum imperium, sed tantum-
 modo procuracionem seu administrationem regni Nu-
 midiae ad me pertinere. 2. in vestra potestate esse. 3.
 operam darem. 4. quam maxime utilis essem. 5. ut
 vos haberem in loco cognatorum & adfinium meorum.
 6. exsequi vellem. 7. alit, qui in orbe terrarum vi-
 vunt. 8. qui ab ipsa stirpe & genere meo sum socius
 & amicus Populi Romani. 9. ex omnibus bonis ac pos-
 sessionibus meis. 10. quoniam videbatur, ac si in tam
 miserum statum deliciendus essem. 11. optarem qui-
 dem. 12. ac maxime, ut ea beneficia mihi deberen-
 tur a populo Romano. 13. secundum, quod optavi,
 fuit, ut, si imo desideranda a vobis beneficia essent, his
 sic uterer, tanquam quae mihi deberentur ex gratitu-
 dine aliqua.

neque mihi in manu fuit ¹⁴, Iugurtha qualis foret ¹⁵; ad vos confugi, P. C. quibus, quod mihi miserrimum est ¹⁶, cogor prius oneri, quam vsui ¹⁷ esse. Caeteri Reges, aut bello victi in amicitiam a vobis recepti sunt, aut in suis dubiis rebus ¹⁸ societatem vestram adpetuerunt; Familia nostra cum populo R. bello Carthaginiensi amicitiam instituit ¹⁹, quo tempore magis fides eius ²⁰ quam fortuna petenda erat. Quorum progenies ²¹ Vos P. C. nolite pati, me, nepotem Masinissae frustra a vobis auxilium petere. Si ad impetrandum ²² nihil causae haberem, praeter miserandam ²³ fortunam: quod ²⁴ paullo ante Rex, genere, fama ²⁵, atque copiis potens, nunc deformatus ²⁶ aerumnis, inops, alienas opes ²⁷ exspecto: tamen erat maiestatis populi R. ²⁸ prohibere iniuriam: neque pati ²⁹, cuiusquam regnum per scelus crescere ³⁰. Verum ego iis finibus ³¹ eiectus sum, quos maioribus meis populus Rom. dedit, unde pater & avus meus una vobiscum expulere Syphacem, & Carthaginienses. Vestra beneficia mihi

14. in potestate mea situm non fuit. 15. ut perspicere possem, qualem animum Iugurtha habiturus esset. 16. quod mihi maxime dolendum est. 17. utilitati alicui. 18. in periculoso statu rerum suarum. 19. fecit. 20. populi Rom. 21. quorum posteri cum vos sitis. 22. auxilium. 23. commiseratione dignam. 24. quoniam ego, qui paullo ante fui. 25. gloria. 26. deformis factus propter aerumnas varias. 27. alienum auxilium. 28. tamen hoc etiam pertinebat ad laudem & maiestatem populi Rom. 29. concedere, geschehen lassen. 30. augeri. 31. ex finibus eius regni.

mibi erepta sunt, P. C. vos in mea iniuria despecti
 estis 32. Eheu me miserum! buccine 33, Micipsa pa- 9
 ter, beneficia tua evasere, uti 34, quem tu parem cum li-
 beris tuis, regniq[ue] participem fecisti, is potissimum
 stirpis tuæ exstinctor sit? numquamne ergo familia
 nostra quicta 35 erit? semperne in sanguine, ferro, fuga
 versabimur 36? Dum Carthaginenses incolumes 37 10
 fuere, iure omnia sacra 38 patiebamur: hostis ab late-
 re, vos amici procul, spes omnis in armis erat. Post-
 quam illa pestis 39 ex Africa eiecta est, laeti pacem agi-
 tabamus 40: quippe quæis hostis nullus erat, nisi forte
 quem vos iussissetis 41. Ecce autem ex improvise lu- 11
 gurtha intoleranda audacia, scelere, atque superbia sese
 offerens, fratre meo, atque eodem propinquo 42 suo,
 interfecto, primum regnum eius 43 scelæis sui prædam
 fecit: post, ubi me iisdem dolis nequis capere, nihil
 minus, quam vim, bellum expectantem 44, in imperio
 vestro, sicut videtis, extorrem 45 patria, domo, inopem
 & compertum miseriis efficit, ut ubiuis tutius,
 quam in meo regno essem. Ego sic existumabam, 12
 P. C. uti prædicantem 46 audiueram patrem
 E 7 meum,

32. dum ego iniuria adfectus sum, vos simul despecti
 estis a Iugurtha. 33. ad hunc tandem finem pervene-
 runt. 34. ut is Iugurtha. 35. pace & tranquillitate
 frui poterit. 36. manebimus. 37. potentes. 38. omnem
 ab hostibus crudelitatem. 39. Carthaginensium do-
 minatio. 40. habebamus. 41. esse nobis hostem. 42.
 cognato. 43. fratris mei. 44. qui nihil minus ex-
 spectabam, quam bellum aut vim. 45. eiectum. 46.
 sapius dicentem. 47.

meum, qui vestram amicitiam diligenter colerent, eos multum laborem suscipere 47, coeterum ex omnibus maxime tutos esse. Quod in familia nostra fuit 48, praesistit 49, ut in omnibus bellis adesset vobis: nos vii 4per otium tuti sumus, in manu vestra est, P. C. Pater nos duos fratres reliquit: tertium Iugurtham beneficiis suis ratus est 50 nobis coniunctum fore. Alter eorum 51 necatus 52: alter, ipse ego, manus impias 53 vix effugit. Quid agam? aut quo potissimum infelix accedam 54? generis 55 praesidia omnia exstincta sunt: pater, vii necesse erat, naturae concessit 56: fratri, quem minime decuit 57, propinquus per scelus vitam eripuit: adfines, amicos, propinquos 58 caeteros meos, alium alia clades 59 oppressit: capti ab Iugurtha, pars in crucem acti 60, pars bestiis obiecti sunt: pauci, quibus relicta est anima 61, clausi in tenebris cum moerore & luctu, 62 morte grauiorem vitam exigunt 63. Si omnia, quae aut amisi, aut ex necessariis aduersa facta sunt 64, incolumia 64 manerent: tamen, si quid ex improviso mali 65 accidisset, vos implorarem, P. C. qui-

47. in se. 48. quod in potestate nostrae familiae fuit. 49. Pater meus. 50. putauit, credidit, 51. fratrum. 52. per Iugurtham fuit. 53. Iugurthae. 54. quorsum me vertam. 55. mei. 56. mortuus est. 57. is, quem minime decebat, tantum scelus facere. 58. cognatos. 59. calamitas. 60. crucis supplicio adfecti. 61. vita. 62. viuere coguntur. 63. aut quae aduersa mihi facta sunt, cum tamen deberent esse mihi coniunctissima. 64. in statu saluo. 65. aliqua calamitas. 66.

quibus pro magnitudine imperii, ius, & iniurias omnes,
curae esse decet ⁶⁶. Nunc vero exsul ⁶⁷ patria domo ¹⁷
solus, atque omnium honestarum ⁶⁸ rerum egens, quos
accedam, aut quos adpellem? nationesne ⁶⁹, an reges,
qui omnes familiae nostrae ob vestram amicitiam infe-
sti sunt ⁷⁰? an quoquam mihi adire licet ⁷¹, ubi non
maiorum meorum hostilia monumenta plurima sint?
an quisquam nostrum ⁷² misereri potest, qui aliquando vo-
bis hostis fuit? Postremo, Masinissa nos ita instituit, ¹⁸
P. C. ne quem coleremus ⁷³ nisi populum R. ne societa-
tes ⁷⁴, ne foedera roua ⁷⁵ acciperemus: abunde ⁷⁶ ma-
gna praesidia nobis in vestra amicitia fore: si huic im-
perio ⁷⁷ fortuna mutaretur, una ⁷⁸ occidendum nobis
esse. Virtute ⁷⁹, ac diis volentibus ⁸⁰, magni estis & ¹⁹
opulenti: omnia secunda ⁸¹, & obediencia sunt:
quo ⁸² facilius sociorum iniurias curare licet.
Tantum illud vereor, ne quos ⁸³ priuata amici- ²⁰
tia Iugurthae, parum cognita ⁸⁴, transuersos ⁸⁵
agat: quos ego audio maxuma ope niti, ambi-
re,

66. qui curare deberet & iura vestri im-
perii, & iniurias amicis ac sociis vestris illatas.
67. ego. 68. quibus Rex sine contemptu digni-
tatis suae carere non potest. 69. nobis vicinas.
70. inimici. 71. an ego possum accedere in aliquam
provinciam. 72. nostrae miseriae. 73. honorare-
mus. 74. alias, nouas. 75. cum aliis nationibus
aut Regibus. 76. satis. 77. Romano. 78. simul ex-
iam pereundum. 79. per virtutem. 80. per deorum
beneuolentiam. 81. felicia omnia, & vobis subiecta
sunt. 82. & ideo. 83. ne quosdam. 84. quem ta-
men non satis cogitam habent. 85. ad alia consilia
contra me impellat. 86.

re⁸⁶, fatigare⁸⁷ vos singulos, ne quid de absente, ⁸⁸
 incognita causa⁸⁹, statuatis⁹⁰: fingere me verba⁹¹,
 21 & fugam simulare, cui licuerit in regno manere. Quod
 utinam illum, cuius impio facinore in has miseras pro-
 iectus sum, eadem haec simulantem videam⁹²: & ali-
 quando aut apud vos, aut apud deos immortales rerum
 humanarum cura oriatur: ut ille, qui nunc sceleribus
 suis ferox⁹³ atque praeclarus est, omnibus malis ex-
 cruciatus, impietatis in parentem nostrum, fratris mei
 necis⁹⁴, mearumque miserationum graves⁹⁵ poenas red-
 22 dat. Iamiam frater, animo meo carissime, quam-
 quam tibi immaturo⁹⁶, & unde minime decuit, vita
 erepta est: tamen laetandum⁹⁷ magis, quam de-
 23 lendum puto casum tuum. Non enim regnum,
 sed fugam, exilium, egestatem, & has omnes, quae
 me premunt, aerumnas cum anima⁹⁸ simul
 amissi: at ego infelix in tanta mala praecipiti-
 tatus, pulsus ex patrio regno, rerum humana-
 rum spectaculum praebere⁹⁹: incertus quid agam,
 tuas-

86. alios rogare & ad partes Iugurthae trahere. 87. multis precibus persuadere. 88. Iugurtha. 89. nisi & ipse prius auditus esset. 90. decernatis. 91. me loqui figmenta, cum res longe aliter se haberet. 92. utinam illum quoque videre possim in eodem statu, quo ego sum, & facile tunc ego etiam persuaderer, ipsum ita simulare, licet reuera pateretur aerumnas. 93. trotzig, superbus. 94. poenas ob necem fratris mei. 95. promeritas. 96. ante tempus, cum potuisses vivere diutius. 97. cum gaudio accipiendum. 98. vita. 99. me oportet esse spectaculum hominibus, ut in me cognoscant inconstantiam rerum humanarum.

100.